

- Comprendre converses d'àmbit social i participar-hi
- Entendre i produir interaccions
- Escriure textos dels àmbits familiar i social
- Lèxic: el diccionari
- Fonètica, elocució i ortografia: vocals en contacte, emmudiments, distinció i articulació clara de les vocals àtones i tòniques
- Morfosintaxi: gènere i nombre del substantiu; canvis de significat segons el gènere; concordança del substantiu amb l'adjectiu

Tots hem tingut alguna vegada un primer dia. El primer dia a l'institut, el primer dia d'un curs nou, el primer dia en un treball nou, el primer dia amb els familiars de la teua parella... En aquesta unitat practicarem per tal de poder fer front a aquest dia de la millor manera possible i ser capaços de participar en converses i presentacions amb naturalitat; això sí, la simpatia és cosa teua!

- 1 Per a Robert hui és el primer dia en el seu nou treball i està un poc nerviós. Escolta la conversa i fixa't en com es presenten els protagonistes.

- 2 Ara presenta't tu a la resta de la classe. Comenta'ls com et dius, a què et dediques i per què estàs fent aquest curs.

- 3 Segons les situacions, les presentacions també poden ser distintes i tindre diferents registres. Escolta aquestes converses i contesta les preguntes.

- Quantes converses has escoltat?
- Quantes persones hi participen? Quina relació hi ha entre els interlocutors?
- Sobre què parlen?
- Quines diferències trobes entre la manera com s'adrecen els interlocutors en cada conversa? Per què creus que ocorre això?
- Anota les paraules o expressions que s'utilitzen per a presentar-se.

4 **Q** Practiqueu en veu alta. En grups de dos o tres, trieu una de les converses anteriors i modifiqueu-la perquè s'adeqüe a les vostres circumstàncies personals.

- Repartiu-vos els papers.
- Confeccioneu-vos un guió escrit del que voleu dir i de les expressions que utilitzareu.
- Repetiu les converses un parell de vegades i intercanvieu-vos els papers.

A més de les fórmules de salutació i comiat més usuals, recordeu tindre en compte a qui us dirigiu i si cal utilitzar el tractament de vosté.

Salutacions	Més formals	<i>Bon dia. Encantat. Molt de gust.</i>
	Més informals	<i>Hola! Què fas? Com estem? Com va?</i>
Comiats	Més formals	<i>Adéu. Bona nit.</i>
	Més informals	<i>Fins ara. Ens veiem. Fins prompte. Fins demà.</i>
Tractament de vosté	Quan parlem amb una persona que no coneixem, amb qui no tenim confiança, amb les persones majors o amb les autoritats, els hem de parlar de vosté. Per a utilitzar els pronoms <i>vosté</i>, <i>vostés</i>, cal utilitzar el verb en tercera persona del singular, i no en segona persona, com els correspondria per ser pronoms de segona persona: <i>Vosté menja.</i>	

5 En grups de dos o tres, trieu una de les situacions següents i representeu-la.

- Primer dia en un nou treball i et presenten el cap, un home de certa edat i molt seriós.
- T'has apuntat a classes de surf, però les sessions van començar la setmana passada. Hui t'hauràs de presentar a la resta de participants en el curs.

MOLT HÀBIL

6 Moltes vegades, quan telefonem bé al telèfon d'una empresa, bé al telèfon d'un particular, el que escoltem és un missatge en un contestador automàtic. Escolta aquests enregistraments i marca les respostes correctes.

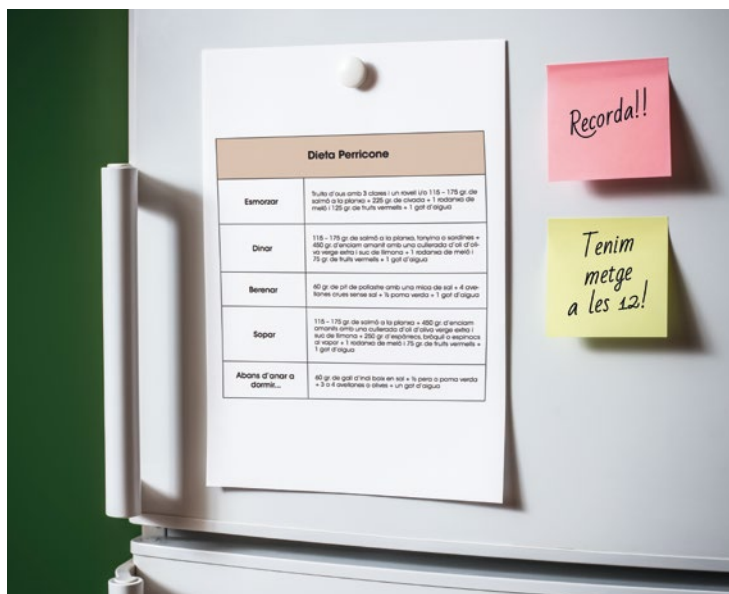
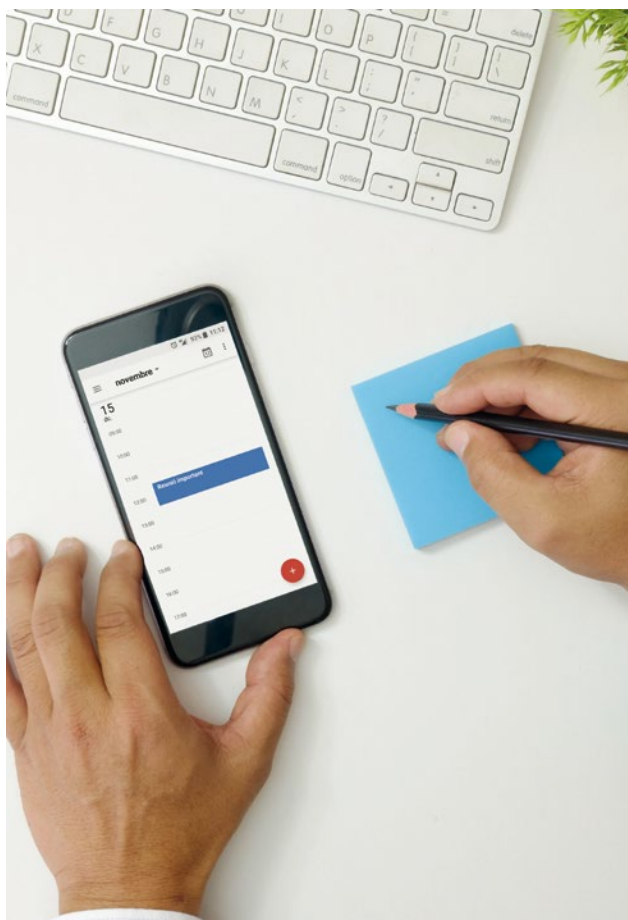
A l'empresa no hi ha ningú perquè estan fent inventari.	
La família Llopis està composta per tres membres.	
En el missatge del contestador de l'empresa el missatge és més formal.	
Si vols que la família Llopis et telefone, hauràs de deixar el teu nom i el teu número de contacte.	
El missatge de la família Llopis és informal perquè es tracta d'un domicili particular.	

7 Ara, de dos en dos, deixeu un missatge enregistrat en cada contestador.

- Quines diferències hi ha entre el missatge que has deixat en un contestador i en l'altre?
- Has utilitzat el mateix registre en els dos contestadors?
- Has utilitzat les mateixes salutacions i els mateixos comiats?

8 Ara que ja hem deixat un missatge en el contestador, escriurem també una nota. Fixa't en aquestes dues situacions i escriu la nota que deixaries en cada una.

- Has de deixar una nota a casa perquè la teua parella o un familiar recorde que té cita en la consulta a les 12 h i que l'esperarà a la porta.
- Has d'eixir corrents de l'oficina, però en eixe moment no hi ha ningú perquè han anat a fer-se un café. Deixa'ls una nota en què els expliques per què has hagut d'eixir i que tornaràs en una hora.

Llig en veu alta aquesta conversa. Quins fenòmens vocàlics hi trobes?

Quan dues vocals entren en contacte, podem parlar de dos fenòmens diferents: l'elisió i la sinalefa. Torna a llegir la conversa.

L'**elisió** és el fenomen pel qual dues vocals que estan en contacte tendeixen a reduir-se en una de sola, com ocorre en *mitj(a) hora*. A més, les elisions també es poden marcar ortogràficament amb l'apòstrof en el cas de l'article, la preposició *de* i els pronoms febles, tal com ocorre en *l'excursió*.

D'altra banda, la **sinalefa** consisteix a enllaçar la vocal final d'una paraula amb la vocal inicial de la paraula següent. És el que ocorre en el cas de *Qui ho sap?* ([kíw sáp]).

9 Escolta aquestes oracions i indica en quins casos es produeix elisió i en quins sinalefa.

10 Completa les oracions següents amb l'opció correcta.

- (M'HA/MÀ) ..... dit que alce la (M'HA/MÀ) ..... quan arribe a la meta.
- Ja (N'HI/NI) ..... ha prou!
- Al final (N'HI/NI) ..... menja (N'HI/NI) ..... deixa menjar.
- Joan ha agafat la teua bossa i (LA/L'HA) ..... tirada.
- Sempre que (N'HI/NI) ..... porta acaben discutint.
- A (MI/M'HI) ....., no (MI/M'HI) ..... claves.
- (T'HE/TE) ..... dit moltes vegades que has d'emportar-..... (T'HE/TE) aquelles botelles.

TAL COM SONA

En valencià, la *e* i la *o* poden pronunciar-se obertes o tancades, però de què depèn? Hi ha dos factors: l'etimologia i el context fonètic en què es troben.

Tant la *e* com la *o* obertes només poden aparèixer en síl·labes tòniques, excepte en les paraules *dèssel* i *dènou*.

Ara veurem els casos més comuns:

- Solem trobar *e* oberta i *o* oberta davant de síl·laba que conté una *i* o una *u*: *misteri*, *cossi*, *tebi/tèbia*, *ingenu/ingènua*, *obvi/òbvia*, *pròfug/pròfuga*, *mòdul*...
- En les esdrúixoles solen aparèixer *e* i *o* obertes: *experiència*, *ètica*, *histèria*, *sèrie*, *pèrdua*, *època*, *dèspota*, *òptica*. Excepcions: *església*, *Dènia*, *grémola*, *llémena*, *témpores*, *sémola*, *séquia*, *sépia*, *sénia*, *fórmula*, *pólvora*, *tómbola*, *góndola*, *tórtora*, *escórpora*, *gódua*.
- Hi ha paraules femenines esdrúixoles que contenen *e* i *o* obertes. En les formes masculines planes, també hi haurà vocals obertes: *ètica/ètic*, *pròfuga/pròfug*, *brètola/brètol*... Excepcions: *cèrvol/cèrvola*, *feréstec/feréstega*, *llépol/llépola*, *térbol/térbola*.
- Trobarem *e* i *o* obertes en els mots plans que són termes científics i tècnics: *alvèol*, *pètal*, *sèpal*, *telèfon*, *esòfag*, *fenomen*, *omòplat*, *òfset*, *saxòfon*, *tòrax*... Excepcions: *estómac*, *furóncol* i mots formats amb el sufix *-ema* (*teorema*, *fonema*...).

11 De segur que moltes paraules dels exemples anteriors no les coneixies o les havies escoltades molt poques vegades. Busca-les en el diccionari i anota'n el significat.

llémena   témpores   grémola   escórpora   gódua

12 Hi ha una sèrie de paraules que signifiquen el mateix i s'escriuen igual en valencià i en castellà. Totes tenen també una *o* tònica, però no sempre sona igual en les dues llengües. Llig-les en veu alta i escriu /o/ al costat de les paraules que tinguen el so de la *o* tancada i /ɔ/ al costat de les paraules que tinguen *o* oberta.

copa (.....)	oca (.....)	sopa (.....)	gota (.....)
broma (.....)	cosa (.....)	mona (.....)	boca (.....)
bota (.....)	foca (.....)	furiosa (.....)	esponja (.....)
coma (.....)	monja (.....)	gol (.....)	toca (.....)
onda (.....)	esposa (.....)	sol (.....)	ronda (.....)
calor (.....)	curiosa (.....)	aviador (.....)	persona (.....)

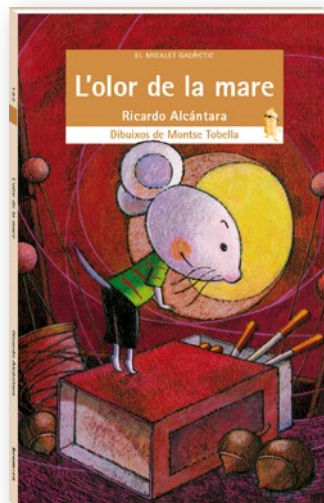
13 Llig el text següent en veu baixa per a localitzar totes les *o* i *e* obertes i tancades. A continuació, llig-lo en veu alta fent-ne una pronunciació correcta. Pots utilitzar un diccionari de pronunciació si tens dubtes.

Anastàsia va obrir els ulls a poc a poc. Gaudia del moment, donant-li un toc d'emoció i misteri. Alçà les parpelles i va veure's Bigotis al davant. Aleshores va sentir que se li encollia el cor. Notà que l'estómac se li regirava com si estiguera a punt de perbocar. Estava marejada, pitjor que si estiguera a la vora d'un abisme a punt de caure.

Presada del terror, es parà sobre les potes del darrere. Obria i tancava la boca com un peix fora de l'aigua. Dominada pel pànic, exclamà fora de si:

-Un ratolí! Socors! Un ratolí!

RICARDO ALCÁNTARA. *L'olor de la mare*. Edicions Bromera

DE CATEGORIA

El gat i la gata
juguen amb la pilota i la xiqueta
els mira entretinguda.

Per regla general, per a formar el femení d'un substantiu afegim la terminació *-a* al masculí, per això fem de *gat*, *gata*, i de *xiquet*, *xiqueta*. Però no sempre és així. Observa la taula que hi ha a continuació i descobriràs que hi ha substantius que formen el femení d'una altra manera.

Els substantius acabats en <i>-e</i> , <i>-o</i> , <i>-u</i> àtones solen fer el femení canviant aquestes vocals per una <i>-a</i> .	<i>Psiquiatre, psiquiatra; monjo, monja; Andreu, Andrea</i> . Però hi ha algunes excepcions: <i>orfe, òrfena, el/la conserge, el/la noble...</i>
Els substantius acabats en vocal tònica afigen al masculí la terminació <i>-na</i> per a formar el femení.	<i>Cosí, cosina; guardià, guardiana; campió, campiona...</i>
Alguns substantius afigen al masculí les terminacions <i>-ina, -essa</i> .	<i>Heroi, heroïna; jutge, jutgessa; alcalde, alcaldessa...</i> però <i>príncep, princesa; marquès, marquesa...</i>
Altres substantius tenen terminacions pròpies: <i>-or, -riu; -òleg, -òloga</i> .	<i>Emperador, emperadriu; psicòleg, psicòloga</i> .
Els substantius acabats en <i>-aire</i> i <i>-cida</i> són invariables.	<i>El/la boletaire, el/la parricida...</i>
Els substantius amb el sufix <i>-ista</i> designen tant el masculí com el femení, però poden adoptar la terminació <i>-iste/-ista</i> per a distingir el gènere.	<i>El pianiste, el/la pianista</i> .

14 Torna a escriure les oracions canviant el gènere.

a) L'avi, el pare i el germà van presenciar la partida de la germana.	f) Acabaré per no parlar al meu veí.
b) L'amo de la sabateria ha perdut el respecte al fill de l'alcalde.	g) El responsable de pintar la façana no ha acudit per casa.
c) El farmacòleg i l'analista han anat a la consulta de la metgessa.	h) Cert professor ha arribat hui tard a l'escola i s'ha refugiat a la sala de professors.
d) La monja del convent ha perdut la sandàlia.	i) En aquella granja feia falta un ase i una egua.
e) Han acudit un amic i un conegut de la cunyada del cosí del seu marit.	j) L'ós és un animal en perill d'extinció.

15 Reescriu el text següent. Substitueix el nom de Marina pel de Joan i canvia el gènere de totes les paraules que ho admeten.

Marina era castellonenca i vivia al carrer Major. Sempre havia volgut ser psicòloga, però el pare no la va deixar. Havia d'aprendre a cuidar la granja, donar menjar a les gallines i els cavalls i collir les tomaques, li deia quan era menuda. Quan es va fer gran, va tindre dos filles i un fill. Quan van ser majors i van fer la seua vida fora de casa, es va quedar sola. Però un dia que visitava la seua cosina, que era òrfena des de menuda, va escoltar una melodia que eixia de casa del veí, que era jutge i tenia una filla de mitjana edat que era pianista. En eixe moment va decidir que volia estudiar música.

DE CATEGORIA

En valencià, hi ha algunes paraules homònimes o polisèmiques que tenen un gènere o un altre segons el significat.

Observa:

clau	<i>m.</i> Peça per a clavar; dent incisiva. <i>f.</i> Eina per a obrir i tancar.
còlera	<i>m.</i> Malaltia. <i>f.</i> Ira, ràbia.
editorial	<i>m.</i> Article d'opinió d'un periòdic. <i>f.</i> Empresa editora.
ordre	<i>m.</i> Disposició de les coses. <i>f.</i> Manament.
pudor	<i>m.</i> Vergonya. <i>f.</i> Mala olor.
salut	<i>m.</i> Salutació. <i>f.</i> Estat sa de l'organisme.
post	<i>m.</i> Lloc ocupat per les tropes per a una operació militar. <i>f.</i> Fusta.
pols	<i>m.</i> Batec. <i>f.</i> Xicotetes partícules.
son	<i>m.</i> Acte de dormir. <i>f.</i> Ganes de dormir.
terra	<i>m.</i> Paviment. <i>f.</i> Material bla de la superfície terrestre.
vall	<i>m.</i> Excavació. <i>f.</i> Depressió entre muntanyes.
fi	<i>m.</i> Propòsit, intenció. <i>f.</i> Acabament, final.
llum	<i>m.</i> Aparell per a fer llum. <i>f.</i> Claror.
canal	<i>m.</i> Via d'aigua. <i>f.</i> Conducte, canonada.

16 Rectifica les oracions següents, si cal. Utilitza el diccionari en cas que ho necessites, perquè algunes paraules no estan en la llista anterior.

a) Hui ací fa molta corrent d'aire.	e) Fes-li un salut quan passe, per favor.
b) El pols de la taula ja està torcat.	f) La còlera és una malaltia mortal.
c) El fi de la pel·lícula no me l'esperava.	g) Per favor, pots apagar la llum?
d) Quin pudor que fa!	h) Ma mare treballa en un editorial molt conegut.

17 Escriu oracions amb les parelles de paraules següents en què es note la diferència de significat.

a) El pols / la pols	c) El llum / la llum .....
b) El fi / la fi	d) El canal / la canal .....

Generalment, per a l'adjectiu s'utilitzen les mateixes desinències que per al substantiu. No obstant això, cal distingir entre:

- Adjectius que tenen la flexió completa i que, per tant, tenen quatre formes: femení i masculí, tant en singular com en plural. Per exemple: *alt, alta, alts, altes*.
- Adjectius que no tenen tota la flexió completa. És el cas dels adjectius acabats en *-aç, -iç* i *-oç*, els quals només tenen una forma per al singular: *audaç, audaços, audaces; feliç, feliços, felices; precoç, precoços, precoces...* Fixa't en el canvi de ç a c que es produeix en el plural davant d'una e.

18 Canvia el gènere dels substantius i adjectius següents sempre que pugues.

Dona gran:	Futura periodista: .....
Polític reformista:	Cunyat penedit: .....
Cavall ràpid:	Reina cordial: .....
Exemplar jove:	Burgés coent: .....
Xic embafós:	Pobre home: .....
Cosines valentes:	Tia pesada: .....
Selecte indolent:	Amic feliç: .....
Artista famós:	Rabosa audaç: .....

19 Tradueix al valencià les oracions següents.

a) Luisa no es una buena estudiante.

.....

b) Antonio es una persona muy feliz.

.....

c) Después de hacer ejercicio es importante comprobarse el pulso.

.....

d) La emperatriz es inconfundible por su elegancia.

.....

e) Tenía mucho sueño y prefirió irse a casa.

.....

f) El artista empezó el concierto cuando se apagó la luz.

.....

g) María está triste porque ha suspendido.

.....

h) José quiere ser pediatra.

.....

20 Escolta i escriu aquest dictat.

